

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:
Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unității”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Campanie detestabilă.

S'au ridicat vrășmași bisericii noastre din toate părțile împotriva noastră. Dela fițuica brașoveană Deșteptarea și acum până la Convorbiri literare din București pretotindenea note, informații, defaimări. S'a instăpănit duhul rău și asupra revistelor literare, cari tocmai fiind vorba de uniți, deschid mai larg coloanele lor, ca informatorii de ocazie să-și poată plasa tot veninul împotriva noastră. Păcat, că nu avem la îndemână și ziarele din țară cu informațiile lor senzaționale, ca să ne putem delecta din nou în primii lui Rusu Abrudeanu, care acum vre-o doi ani a alarmat lumea românească, că mitropolitul din Blaj slujește în catedrală ungurește, școlile de aici sunt total ungurești, biserica noastră e vândută ungarilor și e o primejdie pentru români.

Tot cu loznica aceasta s'a pornit și campania de acum. Cei de dincoace sunt însă mai circumspecți și în frunte cu Revista teologică din Sibiu, ne fac acum trădători, pentru că la hirotonirea și introducerea episcopului de Lugoj s'a vorbit ungurește. Cei de dincolo — informatorii le sunt tot de aici dela noi — ne acuză și de împrejurarea, că în catedrală s'a vorbit ungurește.

Noi pentru oameni certați cu adevărul nu avem timp de pierdut și nici voie de polemii. Constatăm numai, că atât la hirotonirea cit și introducerea episcopului Lugojului n'au vorbit ungurește decât ungurii. Acestia, fiind parte delegați ai guvernului, parte șefi de oficii, au vorbit în graiul lor și n'a putut fi nime în situația aceea, că să le interzică aceasta. Un singur cuvânt unguresc s'a ridicat din partea românească pentru un distins oaspe, care pentru multa considerare, ce o are față de biserica și preoțimea noastră, a meritat aceasta atențiune deosebită.

S'apoi stimaților domni, pentru ce măsurăți nouă cu rigoare aceasta deosebită și din lucruri neînsemnate ne aruncați acuze atât de grave în față? Și pentru ce deduceți din cazuri particulare la »sistemul iezuitic«, că tradăm interesele românești? Nu de mult s'a hirotonit episcopul Caransebeșului Dr. Elie Cristea în catedrala din Sibiu. Actele de numire au fost doar în altă limbă, decât în cea ungurească? Au scris informatorii Dvastră de aici atunci prin Convorbiri literare, că în catedrala din Sibiu »s'a vorbit ungurește«, la hirotonire? La introducerea episcopului Cristea nau fost doară vorbiri ungurești? Unde a fost atunci Revista teologică din Sibiu, ca să infereze »tradarea nerușinată?« Vă mai aduceți aminte de înfrățirea româno-maghiară, de toastele hibride dela instalarea fostului episcop gr.-or. al Aradului Gol-diș? Așa iute v'ați uitat și de instalarea episcopului actual dela Arad? Și v'am făcut noi pentru aceste trădători? Peste tot ați avut vre-o hirotonire sau introducere episcopescă, ca la masa festivă să nu se rostească cuvânt unguresc? Și e peste tot la noi în Ungaria posibil așa ceva? Dar să nu ne ridicăm așa sus? V'ați uitat de sfințirea bisericii din Feldioara și altele câte nu vrem să le înșirăm aici?

E lucru vechiu, că mulți tae-frunză, cari aici nu se pot ferici, căci n'au nici o calificare, trec în țară și acoloși fac carieră prin redacțiile foilor etc. cu defaimarea bisericii noastre. E știut, că informatorii ascunși de aici, cu predilecție plasează minciuni obraznice și ne defaimă biserica, că tradează interesele neamului românesc și e un mijloc de maghiarizare în mâinile guvernelor. Până ce aceste circulau numai în presa de dincolo nu aveam posibilitatea nici de ale urmări, nici ale întimpina. Acum așa se vede că cutezanța aceasta nu mai cunoaște margini. Domnii încep a-și ridica capul aici la noi. Și pe când nu văd

bârna în ochiul lor, ne arată țandăra într'al nostru.

Ar fi trist, dacă noi și acum după două sute de ani de existență am mai sta pe tema aceasta națională cu nu știu cine de vorbă. Istoria bisericii noastre e o carte deschisă. Existența și ființa ei e nu numai un strălucit document al mântuirii neamului românesc dela desnaționalizare, ci e o cheazășie eternă pentru viitorul și existența acestui popor.

Schimbări în politica sașilor.

Se comunică din Sibiu, că în cercurile conducătoare săsești se pregătesc mari schimbări cu privire la politica tradițională săsească. Actualul conducător politic al Sașilor Dr. Wolf directorul Sparkassei se retrage și în locul lui va fi ales comitele suprem al Comitatului Sibiu; Wallbaum Fișpan al comitatului Sibiu va fi numit deputatul Emil Neugeboren, care nu de mult și-a depus mandatul pe urma unui atac îndreptat împotriva ținutei deputaților sași din partidul muncii, cu privire la reforma electorală a guvernului.

Pentru „Revista teologică” din Sibiu.

În „Românul” dela Arad Nr. 273 — 1912 se citește: „Nu de mult cetiam, că la Reghin s'a binecuvântat noul Sion al Românilor greco-orientali, un fapt, care trebuia să îmbucure pe toți Românii de bine fără deosebire de confesiune, de oarece a fost timpul suprem, ca și în Reghin să-și aibă Românii gr.-or biserica lor.” Așa scrie „un intelectual unit” în cadrul unei corespondințe despre semne bune de înaintare. Și pentru ești e biserica aceasta? Pentru 148 — după ultima conscripție din 1910 — iar de fapt pentru 22 credincioși stabili, fiind restul populație fluctuantă, cum și la gr.-cat. din Reghin s'arată în conscripție 1289 suflete, pe când cei stabili abia trec ceva peste 700!

Cum stăm acum în asemănare cu Brașovul?!

De care parte e concepția cinstită?

Teologii români din Ungvár amenințați cu eliminare. Opinia publică ungurească e iarăși alarmată. De astădată e o analogă comedie, cu cea dela Oradea mare, când au fost eschiși teologii români din seminariul rom.-catolic de acolo. Acum încă e vorba de ceva tãmbãlau patriotice.

aranjat de seminaristii ruteni din Ungvár intru preamărirea zilei de 15 Martie. S'a cântat himnului, s'au spus orații patriotice, s'au bătut în palme. Și românii n'au cântat, n'au vorbit, n'au bătut în palme. Luați la interogatori de superioritate a primit strajnic lecții de patriotism, apoi „cauza gravă a fost transpusă episcopului Pap Antal, a cărui hotărâre se așteaptă în toată clipa.

Din partene recomandăm cu căldură episcopului perplex, ca să ia pildă dela cel din Oradea-mare și să eschidă din seminar pe valahii rebeli. În felul acesta ni se vor deschide ochi eventual, ca să vedem, că teologii noștri n'au ce caută în seminarii streine.

Starea școlilor și a învățământului în comitatul Zala. În ziarul „Budapesti hírlap“, numărul 65 dela 16 Martie 1913 cetim următoarele:

„Ni-se comunică din Nagykanizsa, comitatul Zala, că inspectorul școlar regesc Scossa Dezső, căruia i-s'au încredințat, în mod provizor, oficiul de inspector școlar, și-a părăsit postul din Zalaegerszeg și s'a reintors în Segedin“.

„Din lungul raport, ce-a făcut comisiei administrative, reținem următoarele:

„Oficiul inspectoratului în Zalaegerszeg e așezat în măgăzia veche, părăsită a unei prăvălii de fer, unde după orele de oficiu, cloștii și alte insecte țin conferențe pedagogice. Elita personalului o fac trei inspectori ajutători bătrâni, cari de mult au trecut peste zenitul vârstei omenesti. Cei trei inspectori ajutători neconturbați gustă din odihna bătrânețelor, iar noul inspector școlar reg. a aflat 3000 de acte nerezolvate. Indată după sosirea noului inspector, oamenii l'au asediat. Învățătorii cu ochii scâlțați în lacrimi li spun, ca de doi ani nu și-au primit

plata, fiindcă până azi inspectoratul nu le-a eliberat încă actul de dotațiune. Localurile de școală închiriate sunt abrise, fiindcă nu s'a plătit chiria. O școală de stat n'a funcționat ani de zile, fiindcă nimeni n'a căutat un local corăspunzător. În Muzaköz, unde statul poartă o luptă desperată, în școala întreținută cu banii statului, instrucția se face în limba croată. Pe teritoriul comitatului, în anul acesta sunt douăzeci și trei mii de copii obligați să urmeze școala, cari însă în lipsa de școli au rămas fără instrucție. Dintre cele 560 comune, 200 n'au școală; numai 63% știu scrie; iar maghiarizarea în general nu progresa. Școlile confesionale din comitatul Zala. primesc ajutor dela stat cam 1/2 de milion, cu toate aceste sunt în stare delăsată. E trebuință încă de cel puțin 500 învățători în comitatul Zala, zice inspectorul școlar regesc, Scossa Dezső, care acum e în un sanator pentru recăștigarea sănătății zdruncinate în cursul apostolatului său cultural în comitatul Zala.“

Corespondințe.

Dela izvoarele Crișului repede.

(Continuare și fine).

O întâlnire cu 2 preoți din dieceza de Hajdudorog. — Mărturisirile în paresimi. — Pocăiți. — Primăvara.

14 Martie.

Da, chiar și episcopia de Hajdudorog — ca să nu nițăm vorba! Eram la gară, așteptam trenul de dimineața, ca să văd călătorii cari vin de către Ardeal. Dintr'un cupeu de clasa a doua mă strigă cineva pe

nume: era un protopop și un preot din Săcuime, din dieceza de Hajdudorog. — Mi-au spus că merg la Ungvár, iar eu fără să mă socotesc mult m'am suit în tren cu ei și am călătorit cu ei vre-o 30 de kilometri. Mi-au spus o poveste, o dureroasă poveste: istoria unui crâncen an de luptă. Unul și-a mâncat doi boi decând cu Hajdudorogul, altul vre-o 600 coroane, pe drumuri, la adunări, pe post etc. Acum se duc la Ungvár, să facă o ultimă încercare, să spună și acolo durerea lor și a poporului lor, — și în vreme ce fmi povestiau — am văzut isvârându-le lacrimi din ochi: cele mai sincere lacrimi ce mi-s'a dat să văd în viață! — Ca nu cumva să-i podidească cu totul plânsul și-au scos merindea. — Vezi — zicea protopopul, — lupta cu Hajdudorogul ne-a secăt toate puterile, nu mai avem noi acum modru să ne coborim pe la gări, să mâncăm mâncări calde. Suntem săraci în adevăratul înțeles al cuvântului: trebuie să ne restringem la cheltuielile strict necesare.

Când s'au reintors am căutat anume ocazia să-i însoțesc din nou — și — i-am însoțit iar vre-o 30 de kilometri. Zdrobiți de somn și oboseală cum erau, mi-au povestit cum au umblat pe la Ungvár. Cât de bine au fost primiți acolo, iar despre episcopul Papp Antal au spus că e vrednic de toată einstea ca om: un apostol adevărat al lui Hristos. I-au desvilit starea adevărată a lucrului, cum poporul nu vrea să știe de Hajdudorog, cum înfăptuirea diecezei va avea urmări grele pentru biserică în părțile acele, greutatea introducerii limbei grecești și ungurești etc. Iar episcopul a ascultat cu multă luare aminte toate, luându-și notițe despre toate cele auzite. Le-a promis că va supune lucrul unei minuițioase cercetări, mulțămindu-le pentru loialitatea lor. Rezultatul să-l aștepte cu răbdare, căci deși

FOIȚA.

El Cristo de la Luz. Legendă din Toledo.

I.

În una din sinagogele cele mai vechi ale orașului Toledo, din carea mai apoi au făcut biserică creștină, și o chiamă până în ziua de azi Santa Maria la Blanca, se adunase odinioară în evul de mijloc Iudeii, să serbeze Paștile.

În fiește care din cele cinci năi eră animat de câte o columnă uriașă cu patru dungii câte un candelabru mare câte cu șapte brațe, în cari ardeau tot atâtea făclii de ceară. Din galbena lor flacără se înalță un fum subțirel până la arcuiturile frumoase, în cari se însoțiau grațiozitatea arabă și seriozitatea simbolică a legii cei vechi.

Ușa sinagogei eră deschisă. N'aveau, să se teamă, că oare cine din afară le va turbura adunarea. Doară sinagoga eră împrejurată jur împrejur de o grădină înfloritoare de mirte, iar aceasta o osebni un zid înalt de vecinătatea orașenească.

Aerul eră saturat de mirosul viorelelor și de aurul cerului roșit de sfințitul soarelui. Zuzuitul lin al arborilor se mestecă cu mur-

murul tâmpit al rugătorilor, carele se auzia din lăuntru sinagogei, și cu ciripitul celor două fontene, la cari credincioșii se obișnuiau a săvârși spălările sale.

Răzimat de un cedru mare, a cărui corona întunecată, împoporată de pasări eră pătrunsă toată de razele soarelui, stă Avisain, un tinăr brunet și svelt. Trecea de foarte învățat și nespuse de însuflețit pentru credința, obiceiurile și nădejțile străvechiului său popor.

Avisain căută cu privire nemișcată sus la arbore, dar nu vedeă nici pasările celea dintr'insul, nici ramurile lui celea luminate de razele soarelui. Însuflețita și uimita lui privire alergă departe și vedeă în adâncimea azură a bolții cerești vedenia unui Sion ideal, a Ierusalimului făgăduit prin profeți. Vedeă deschise porțile sfinte cetăți; în ulițele ei răsună acel hosiana; căci împăratul Sionului, Miș, unsul Domnului își serbă intrarea. Poporul lui Israil eră mântuit, corona strălucia pe fruntea lui, el cuprinse scaunul său împărătesc, carele-i eră gătit dintru început și i-s'a fost făgăduit, pe când încă nu fuse popor, ci călătorise prin pustie numai ca o familie, pe vremea revărsatului de zi celui dintâiu al omenimii. Pe scaunul împărătesc de pe sfântul Sion ținea poporul lui Israil schiptrul în mână, și toate neamurile pământului viniau, să i-se închine, și se plecau înaintea lui.

În ochii lui Avisain luciau lacrimi de

fericire și de bucurie. Atunci îl trase oare cine de mâneca caftanului lui de mătasă.

Eră un bătrân.

„Fii-mi binecuvântat, Merival!“ zise Avisain ca trezit dintr'un vis.

„Câtă vreme vei să mai stai aci nemișcat?“ întrebă Merival. „Rugăciunile s'au sfârșit; uită, toți se îmbulzesc spre poartă. Vino cu mine. De cumva nu ești oaspele altuia, vino la mine.“

Surizând își atinse Avisain cu palma fruntea și se închină bătrânului și zise: „În Toledo nu este coperiș, sub carele ași intră mai bucuros decât sub al tău.“

Prinzându-se de brațe părăsira amândoi grădina, mirosul căreia se vărsa în ulițele întunecoase, necercetate și nenetede. Figurile întunecate ale Iudeilor și aparițiile luminoase ale femeilor și fetelor lor învălitate cu văluri de colorii deschise, se vărsau din sinagogă asemenea unui stol și se împrăștiau prin oraș.

Avisain și Merival n'ăvură, să meargă departe. Porniră spre zidul cetății, din dosul căreia se auzia vuetul râului Tajo, se abătură apoi într'o uliță îngustă, carea și ziua eră întunecoasă și eră formată de case înalte, posomorite și fără de ferești. Se opriră înaintea uneia. Merival bătă în poarta de stejar ferecată cu cupe mari ciselate, lucrata cu artă arabă. Poarta se deschise îndată, și ei intrară.

organizarea noii dieceze reclamă încă lucru mult de tot, crede că se va da ocazie și pentru judecarea celor spuse de dâncii și a altor gravamine de felul acestora. Când episcopul s'a plâns de atacurile „Unirei” și a „Românului” contra lui, — preoții noștri i-au spus că n'are să se mire de loc, căci cele scrise în „Unirea” și „Românul” — sunt durerea unui neam întreg, atacurile sunt îndreptate contra sistemului, contra înfăptuirii episcopiei de Hajdudorog, deși ating persoane cari poate personal nu au nici o vină. —

— Ilustrissime, am zis — pentru înlăturarea viitoarelor neînțelegeri, iată declar în mod irevocabil, că chiar și în cazul când voui fi silit să rămân în episcopia de Hajdudorog — intru-cât se va pretinde dela mine să fiu agent de maghiarizare, eu astfel de servicii nici odată nu voui fi în stare să prestau. Mă oprește dela așa ceva educația mea, tradițiile familiare — etc. — așa i-a spus unul dintre ei. —

*

Sunt aici pasesimile, e aici timpul pocăinții. Din ușile altarelor strigăm mereu: Pocăiți-vă, pocăiți-vă — și veniți la izvorul dătător de viață al darului dzeiesc. Și înainte îmi fac socoteala: din 1900 suflete anul trecut s'au mărturisit și cuminecat vre-o 250 — afară de prunci de școală cărora eu le poruncesc... Voui striga mereu: pocăiți-vă — și cine știe — venivor oare măcar 300? Și dacă vor veni 300 — voui avea satisfacția că osteneala mea de un an a rodit 50 suflete. Celelalte când vor veni... știe Dzeu sfântul! Mulți frați sunt, cari pătesc așa ca mine. O statistică a mărturisirilor și cuminecărilor din postul mare cred că ar fi plină de învâlminte. —

În legătură cu mărturisirea din Paresimi ar fi foarte multe de zis. Cred înse că

e bine să ne reînprospetăm în memorie cele scrise anul trecut de un confrate de pe Câmpie — Octavian Popa — în legătură cu canoanele. Cred că cel mai bun mijloc de a înstrăina poporul dela taina pocăinții e obiceiul unora dintre noi de a da canon cu scop de a ne face câștig material pentru noi. Acum câte-va luni mi-se plângea un preot din comitatul nostru despre pagubele ce le face preoțimei peregrinajului dintr'o comună de pe Sălaj. „Imi găsesc frate, zice el, un penitent, căruiu îi dau canon un sârindar. La mine un sârindar face 60—80 coroane și 40 liturgii de prescuri — el înse nu și-l face la mine, ci așteaptă ziua peregrinajului, unde se fac masle, se adună bani pentru liturgii și sârindare etc. — și plătește acolo pentru sârindar summa sumarum 8 coroane. Iată cum se demoralizează poporul și se păgubesc preoții”. Cred că e de prisos să mai spun că pe acel iubit confrate nu l-am putut convinge despre răul ce-l facem noi când dăm canoane pentru iertarea păcatelor penitentului și pentru buzunarul nostru. —

*

De o bucată de vreme baptiștii nu se mai lătesc pe țara noastră. Propagandă înse fac mereu, de aceea e bine să nu ne încredem. Să urmărim înainte contra-propaganda, atât cu cuvântul cât și cu fapta. — Misiunile populare sunt un bun mijloc de întărire în credință. Preoții vestitori ai cuvântului dumnezeiesc, cari din curat altruism, fără nici o plată fac misiuni, câți nu vor întoarce de pe drumul pieriri — câți nu vor smulge din brațele baptismului, în care stau gata să se arunce?

Dealtcum în combaterea baptismului avem acum un ajutor puternic: „cartea pâr. Brânzeu dela Vulcan”, o carte minunată, cea mai bună din câte s'au scris până acum la Români. Preotul, care are, ori va avea să

combată pe baptiști (și care dintre noi nu va avea?) — va găsi în cartea pâr. Brânzeu toate puternicile argumente, cu cari se poate combate aceasta sectă periculoasă. —

*

Se umflă Crișul și vine primăvara. Se topesc sloii de ghiată și neana dela poalele muntților. Oamenii încep a-și triera grâul, căci se apropie vremea semănatului. Unul seamănă 20 de „vici” și va secera 30. Altul va sămăna 30 și va secera 60. Iar cei mai norocoși vor sămăna 30 și vor secera 100 — adevărat record pe aici. După-cum e adevărat locul — și după-cum va fi vremea și norocul. De-ar veni primăvara și în sufletele noastre! Să sămănăm fapte bune și să secerăm din belșug roade pentru viața de veci!

s. p.

Cazuri dureroase.

Mult onorate Dle Redactor!

Când am cetit în foaia noastră „Unirea” atacurile ce le îndrăptă foaia din Sibiu „Revista Teologică” în contra preoțimei gr.-cath. în Nr. 26 a. c. și asupra mea, mărturisesc sincer că m'am scârbit de atâta patimă, și miam zis, pentru cei dela R. T. din Sibiu ar fi bun numai un Maneguițu cu („Almanach s. N.”). Ei fac ca sătana când au vrut să demonstreze că „nu este Dzeu” au coperit cu ghiaralei spurcate șirurile scrisă „zisau nebunul întru inima sa” Pentru lămurirea adevărului însă voi arăta câteva fapte ce on. cetitori se poată face o judecată cu privire la divergențiile din aceasta comună.

Majoritatea poporului din comuna noastră e gr.-or. dară nu în așa măsura cum afirmă scrietoriul dela R. T. avem peste 35 prunci gr. cath. obligați de școala, dovadă la aceasta scripta of. parochial gr.-or. Nr.

Merival eră din neguțătorii cei mai bogăți ai orașului și locuia într'un adevărat palat. Povățul pe oaspele său într'o sală, păreții căreia erau îmbrăcați în stucco arab frumos. Acesta eră lucrat în modelurile cele mai delicate și orbia ochii cu splendoarea amestecăturii de colorii și de aur și argint. Plafonul întunecat eră de lemn de codru și cu ciopliturile sale artistice și bogate aducea cu niște dantele fine. Prin ferestile înguste și înalte se vedeă răul și dincolo de el șesul verde și înflorit, la marginea cărui se stingea lumina gălbue cea mai de pe urmă a soarelui sfințit. Pe cer luciau deja câteva stele. Sala eră luminată de flăcările blânde a trei spre zece făclii întărite pe un candelabru. De desubtul lui eră o masă mare, încărcată cu mâncări bogate.

Avisain nu eră singurul oaspe. Glasurile oaspeților vădian interes viu de obiectul conversației. Se așezară la cină. Merival frânse pânea nedospită, turnă vin și rostii rugăciunea. După cină binecuvântă pe oaspeți. Când toți ridicară pocalele de argint, el rostii cu glas mișcat: „Astăzi suntem aci năpmernici în pământ străin; preste un an poată că vom fi în Ierusalim.”

În vreme ce toți ascultară în tăcere ovlavioasă cuvintele lui, și ochii lor se ndară, mâni nevăzute trase încetine în laturi cătăpeteasma bogat brodată, ce eră în fundul sătei, și un rău de lumină se vărsă în sală.

Surprinși priviră toți într'acolo.

Doavă zeci de fecioare îmbrăcate în alb ședeau în semicerc sub cîndile de argint prețioase, cari acoperite cu sticlă vânăta va safirul și roșie ca rubinul atârneau de lanțucuri de argint. Fetele, toate frumoase, erau îmbrăcate la fel, și părul lor slobod eră împodobit cu mirte și vioarele. Ședeau pe scaunele scunde, și fiește care aveă în mâni câte o arfă întraurită. În mijloc ședeă Rispa, fata lui Merival, drăguță ca un trandafir alb, cu ochi negri, din cari lucia ca lucirea lunii, în vreme ce părul ei parcă eră aur curgător. Intre soațele ei cele întunecate la pâr ea păreă ca scaldată în raze de soare.

Fetele începură a mișcă strunele, și sunete line se vărsară prin sală. Prin muzica îngerească sună de odată glasul Rispei asemenea glasului de ciocărtie din holda undulătoare. Ea cântă mărirea viitorului Sion, a centrului unei omenimi fericite, unde vecinic va stăpâni dreptatea, unde nu va fi a-suprire, nu va fi nici o lacrimă. Ea cântă pe trimisul Domnului, pe profetul, împăratul și păstorul popoarător. Întru mărirea sa va veni el, ram din arborele lui David, mai mare decât însuși David, înălțat de Dumnezeu, asemenea unei flămure de biruință preste neamul omeneșc. Pe înălțimea Sionului se va așeză, și în ziua aceea Iahveh va întinde brațele sale, ca să adune rămășițele poporului său celui ales, și ele vor veni din

Assur și din Misraim, din Patras și din pământul Cuș, din Glam și din Senaar, din Hamuth și de pe ostroavele multor mări, ca să fie mărturiile mării Sionului!

Așa cântă Rispa, și trăsăltau inimile celor ce ascultau, și sunetele de închiere ale arfelor tremurau prin sală murind. În liniștea, ce urmă, se auziă plânsul sugrumat vădind deodată mișcarea inimilor și nădejdea însuflețitoare, cari le trezise Rispa cu cuvintele și cântăriile sale. Cei mai mișcat eră Avisain. Doară vedenia lui cea de mai înainte se trezise din nou prin cântarea Rispei cea plină de farmec sfânt.

Fetele așezară acum arfele la o parte, își luară cununile de pe capete și intrară în sală. Iute gătiră din mirtele și vioarele cununilor buchete mici și le îmbiară oaspeților.

Merival prinse pe fată-sa de mână și o sărută pe frunte. Ochii ei sloboziau raze printre genele ei celea frumoase, cari umbriau mândra ei față cea albă ca marmora. Căprinsul mistic al cântării lăsase în urma sa împrejurul gurii ei un suris visător, și într'insul se vădiă un farmec netălcuit. Măniile ei țineau un buchet de vioarele și îfemurau.

„Tată, șopti ea, „cui voui da buchetul?”

„Și cui l-ai da mai bucuros?” întrebă Merival.

(Va urma)

150/911 și a oficiului protopopesc gr.-or. din Orăștie Nr. 589/911 când voind gr.-or. se edifice școala, au făcut arunc numai pe prunci gr.-cat. câte 5 cor 50 fil. și l-au dat spre încasare la primăria comunală. Apoi unde sunt mai mulți prunci de 35 obligați la școala, acolo nu sunt „numai vre-o câți-va frați greco-catolici“.

Începând din a. 1856 an de an am votat din bugetul comunal toate speșele de lipsă pentru susținerea școlii gr.-or. în suma de 1200 cor. dela universitatea sășească primesc o sumă considerabilă pe tot anul, unde numai ni sa dat ocașiune la toți locuitorii de ambe conf. am făcut venit la școală așa când ne-au rămas suma dela desființarea casinei com. unde și gr.-cat. au participat, am depus-o la mâna preotului gr.-or. L. Tilicea se o folosească pentru școală, apoi pedepșele cele multe ce sau încasat dela gr.-cat., că ce au făcut D. Tilicea cu acești bani nu știm.

Așa pe banii comunei am susținut 56 de ani o școală unde numai ei sunt stăpâni, Dl. Tilicea ca director, cumnatul, și ginerele său ca învățatori. Drept mulțumită pentru atâta bunăvoință din partea noastră, când sau votat din bugetul comunal pentru biserică noastră, 100 cor. D. Tilicea au recurs până la Ministru, deși conf. gr.-or. afară de 1200 cor. mai primește pe tot anul 400 cor. (fără rezultat).

Pruncii noștri în școală sunt torturați și batjocoriți; De pildă băiatul meu de 7 ani au fost torturat de învățator, de au trebuit să-l țin pe pat mai multe zile, fetița crâșnicului meu au fost bătută vânată chiar de preotul Tilicea (vezi cauza la Tribunalului Deva Nr. 6425/911).

Cazuri de acestea au obvenit zilnic, și după ce cu buna am insistat destul se purceadă după dreptate cu toți de o potrivă și se nu pericliteza școala, nu am putut ajunge la nice un rezultat: ma Dl. Tilicea în anul 1909 poate prin imprudinența sa cu ai săi au grăbit se hotărască înființarea școlii comunale: dovadă la aceasta că întreg scaunul școl. lau compus numai din oamenii lor. Se înțelege că eu cu ai mei aceasta am protestat-o la comitat. Am protestat mai departe și aruncul făcut pe nedreptul numai pe gr.-cat. ma chiar și pe biserica mea și care amenințată fiind cu execuția a-și solvit și numai după aceea au făcut arătare la locurile competente. În fine am protestat și suma de 30.000 cor. acordată lor ca ajutor dela comuna politică, eăci nici dânsi nu au voit se ni se voteză noua 10.000 cor. pentru înființarea unei școlii gr.-cat. Dealmintrelea Dl. Tilicea suma de 30.000 cor. nu cred că ar fi votat suma a voit se insiste pentru deschiderea școlii comunale.

În 8 Dec. 1910 ne am adunat se facem o înțelegere cu dânsii, Dl. protopop gr. cat. s'au presintat în comună, cel gr. or. deși au fost promis că vine totuși nu au venit.

Ei au voit numai se ne batjocorească zicând că dacă vor avea 3 învățatori, ne vor da unul și nouă, și anume se treacă la unire

ginerile Dl. Tilicea, apoi cine a cetit „Libertatea“ din 1911 poate să cunoască pe D. Voina.

Acestea și altele ca acestea sunt stările din comuna Vaidei: Deci se poate vedea că nu eu periclitez școala din Vaidei ci Dl. Tilicea cu ai săi i-au dat lovitura de moarte. Dacă dnii dela R. T. și cu dl. Tilicea mi vor putea dovedi contrariul la acestea, eu de și nu mă pot numi bogat, căci am familie numeroasă, prunci la școală cu spese mari, — totuși mă oblig că voi solvi R. T. pentru 10 abonenți pe un an se o împartă D-lor cui vor voi.

Mulțumindu-vă pentru bunăvoință.

Iosif Popoviciu preot rom. unit.

Academia populară.

— Cronică locală. —

Trei conferențe.

În 23 c. se va încheia ciclul al doilea de prelegeri ale „Academiei“ noastre, isprăvindu-se astfel munca grea și serioasă pusă cu atâta râvnă, dragoste și zel întru ajungerea țintei: propășirea național-culturală și închegarea socială a membrilor mândrului nost. Blaj. Ș'apoi pân' la toamnă vom cerca să pătrundem mai adânc și alte lipse și trebuințele, ce vor trebui satisfăcute în viitoarele cursuri ale „Academiei“.

Din 16 Februar până în 16 Martie, s'au ținut trei conferențe de-o importantă foarte mare, stărându-se asupra unor principii de ordin moral, filosofic și social. Iar felul ușor al expunerii și metodel strict științific al dovedirilor teselor susținute cu multă competență, ne-au indicat calea cum s'ar putea și la noi populariza probleme de-o natură grea și anevoios de înțeles pentru masele mari cu educație culturală și sociologică mai puțină. Așa este bunăoară problema dlui Dr. Ionel Pop: „Bazele dreptului criminal modern“, susținută cu o logică puternică și sprijinită de-un aparat real de dovedire științifică, într'un limbaj simplu plin de vervă și, fără forțare de fraze. Plecând dela greșelile trecutului în materie criminalistică, arată uriașă cale și deosebire ce este între „atunci“, când etnopsihologia nu-și avea rostul pe lume, pentru că era necunoscută, și între „azi“, când cerințele de căpetenie a ori și cărei judecări, a faptelor, sunt legile sufletestești, psihologia fie individuală, fie colectivă. Domnul Ionel Pop a rezolvat teoretic problema, iar prin pildele citate, a dovedit că cele trei principii fundamentale a dreptului criminal modern, în lumea largă, înaintea tribunalelor Apusului, sunt fără îndoielă temelii justiției moderne.

2. Căile minții spre Dumnezeu este subiectul conferenței dlui Dr. Al. Rusu. E vechea întrebare a minții omenești, zbuțuită de supremele probleme a existenței, — de unde venim și încotrua țintim, cine-a pus stavilă și zăgazuri de armonie acestui grandios cosmos... cine, cine...

Creștinului îi este ușoară deslegarea tainei, el știe și crede într'unul Dumnezeu, Făcătorul și ziditorul a toate, care i-a desvilit însuși în Scripturile sfinte. Problema părintelui Rusu a fost tocmai arătarea căilor ducătoare la Orândnitorul, Făcătorul și Mișcătorul Suprem a lumii, pe calea gândirii și a judecării naturale. A pornit în dezvoltarea conferenței d-sale dela greșala modernă a multor creștini de azi, cari susțin pe urmele lui Kant și Schleiermacher, că pe Dumnezeu îl putem cunoaște mai ales, dacă un exclusiv, numai cu inima, atribuindu-i astfel minții omenești o inferioritate ori chiar o neputință întru cunoașterea naturală a lui Dumnezeu. Lămuririle precise, clare și temeinice a prelegătorului asupra credințelor afective a acestor fel de creștini, au fost urmate de întreita dovedire a puținței minții omenești de a cunoaște pe Dumnezeu. Argumentarea filosofică a părintelui cuprinde numai trei, cele mai importante, dovezi și-și îndestăitoare pentru ori-ce judecată sănătoasă și minte dreaptă. Se poate o mai puternică forțare a Adevărului decât prin admiterea principiilor de Causalitate, Armonie și Mișcarea universală, cari toate, chiar în veacul nost sunt pe d'antregul susținute, confirmate și validitate de însăși științele naturale? Dl. Dr. Rusu a știut captiva publicul, iar ușurătatea desfășurării argumentelor, ținută în o limbă românească, au facilitat urmărirea prelegerii în toată întinderea ei. A fost o încercare grea pentru că nu toată lumea e în stare de a filosofa pe înțelesul tuturor.

3. Părintele secretar metropolitan dr. Al. Nicolescu în 16 c. ne-a vorbit despre „Rolul social al femeii în lumina creștinismului.“ Nu știu ce să admir mai mult sinceritatea convingerilor, modestia expunerii, energia preotului luptător împotriva păcatului și culturii de forme, ori îndușetoarea dragoste a fiului cătră mamă-sa, pentru că toate se află, conerescute și contopite, în nepretențioasa prelegere a părintelui Nicolescu. „Dați-mi sufletul femeii și voi reforma lumea“ este ideea fundamentală a prelegerii, ceea-ce de altcum cuprins este pe întâiele pagini a Scripturilor: „I-a făcut ajutor asemenea lui!“. Păcatul și nesuccesul cel mai mare a prelegerii dlui secretar este că n'a putut fi ascultată de toate femeile române de pretutindeni, nu numai de cele din Blaj, pentru că, o foarte justă observație din partea prelegătorului, la noi sunt colosal de multe miseriile sociale, cari așteaptă remediarea dela mame și soții.

Conferențele au fost împreunate cu prestațiuni de cauto și muzică. Clericii Seminarului, cu nespuse însuflețire ne-au dat concursul Dlor pentru reușita „Academiei“, și — să nu ne răpim la laude, — succesele „Academiei“ în bună parte se atribuie chiar concursului artistic, susținut în Dumineci de a rândul de teologii noștri.

În 16 Februarie a cântat doine dl G.

Filip Haas și Fii
Fabrica: Sopron.

(20) 1—20

fabricanți de tapete și de stoffe pentru mobile în Cluj, strada Unio Nr. 3. Mare asortiment în tapete și stoffe de mobile, în perdele de stoffă și de dantelă, plapome, linoleie, pânze cerate și tapete veritabile persiane.
Aranjamente complete pentru hotelurile și scalde.

Văgălău. a fost furtunos aplaudat și cu înzistă rugat să mai cânte, — tot atunci ne-a delectat și cu cântări de vioară, la cari acompaniamentul i-l'a susținut. dș. Mărioara O. Maior.

Duminecă în 16 Martie orchestra teologilor a executat sub conducerea agilă a dlui Stupinean două bucăți clasice: „Toreador-marș” de Dostal și „Uvertură” de Bellini. Execuția vioae și cu temperament a bucăților, le-au câștigat frumoase ovații și felicitări din partea publicului.

Dl E. Ștefanuț a declamat tragedia indică „Dassaratas” traducere de Coșbuc. Intonarea, tânguirea rânitului, groaza fiului de rege, așteptarea părinților și supunerea către capul țării a părinților rămași văduviți de fiul lor ucis chiar de fiul regelui, au fost bine redade.

De închiere publicul a făcut o scurtă plimbare de schiopic pe legenda „Mănăstire a Argeșului” și vestita mănăstire dela „Hurez” însoțiți de lămurite explicații istorice și arhitectonice, date de ciceronele nost dl prof. Precup.

Cronicar.

Reviste.

Înăsprirea relațiilor monarhiei austro-ungare cu Sârbia-Munte-negru. Sârbii și Muntenegrinii vreau cu tot prețul să ocupe orașul Scutari încă înainte de deciziunea finală a conferinții ambasadorilor dela Londra, ca astfel pe Italia și Austro-Ungaria în butul protestelor acestora să le pună în fața unui fapt împlinit.

Atât Italia, cât și Austro-Ungaria au declarat însă că nu se învoiesc ca Scutari să fie cedat Muntenegrinilor, chiar și dacă i-ar ocupa.

Sârbii și Muntenegrinii așa se vede, că nu vreau să știe de nimic și continuă lupta cu cea mai mare înverșunare. Austro-Ungaria în conțelegere cu Italie s'a decis la întreprinderea unor pași mai energici.

Miercuri în 19 Martie n. au plecat din Pola 6 vase de războiu mari către țermurii albanezi sub pretextul unei manevre.

De altă parte și guvernul Italian și-a pregătit 4 vapoare pentru transportarea soldaților la țarmurii Albaniei. Pretextele acestei demonstrații navale sunt, că Muntenegrinii nu dau voce ca locuitori străini din Scutari să părăsească orașul, iar tunurile Sârbilor nu mai țintesc spre forturi ci în edificiile publice ale orașului. Mai ales bisericile și instituturile catolice, cari se bucură de protectoratul Austro-Ungariei sunt luate la țintă.

Pe teritoriul Albaniei soldații și

preoții ortodoxi silesc pe locuitorii catolici să-și părăsească legea, ca astfel se nu poată zice Austro-Ungaria, că în Albania locuiesc în majoritate catolici. În zilele aceste a fost oprit și vaporul Austro-Ungar „Scodra”, ca să-și înarboreze stindardul, ca astfel să poată evita bombardarea din partea vasului Hamidje sub pretext, că ar fi vapor grecesc și că a fost constrins — în loc de a-și vedea de cale — să trasporte soldați sârbi.

Toate acestea a silit Austro-Ungaria, ca să-și pună în mișcare vasele de războiu. Intervenirea aceasta, se speră, că își va avea efectul dorit.

APEL.

Școala română confesională este pentru neamul românesc al doilea Mesia, investit de prototipul dascălilor Christos cu misiunea sublimă de a regenera poporul român prin religione, știință și sacrificii și al deslipi de brazda iobăgiei, către care a fost lăntuit sub durata seclilor desastroși și a forma din animal om, care să înfățișeze cu demnitate chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

În mijlocul situațiunei împrejurărilor de azi am rămas cu biserica și școala, dar fiindcă orizontul neamului român nici când a fost senin, așa cât axioma sf. părinte: „Ecclesia Christi peregrinatur inter persecutiones mundi et consolationes Dei” se poate aplica la soarta mamei și a ficei: a bisericii și școalei române; pentru că nori grei pregnanți de tunetele și fulgerele evenimentelor neprevăzute, planează asupra ambelor, știind bine ceice confăptuiesc norii, că biserica și școala ne-a susținut clenodiile erezite dela străbuni: religione, limbă, vârtuți străbuene și numele de român.

Poporul gr.-cat român din Șimleul-Silvaniei situat ca o insulă mică în mijlocul celorlalte popoară, îmbrățișând cu toată ardoarea sufletului religione și limba sa, are școala sa întemeiată din munificența institutului „Silvania”. Însă corespunzător postulatelor legilor seculare, nu-i în stare de a o susține, pentru că partea preponderantă stă din zileri, servitori și vinceleri mizeri. Mai încolo dacă luăm în socoteală, deoparte repartiția anuală, care trece peste 3 mii cor., și care nici prin execuție nu se poate încasa, de altă parte și mai vărtos esundările dese din vara trecută, cari pe lângă pagubele cauzate poporului, a ruinat și o parte a edificiului școalei, cu durere trebuie să constatăm, că din aceste cauze, existența școalei noastre este periclitată.

Aflându-ne între astfel de împrejurări, senatul a hotărât înființarea unui „Fond școlastic” din al căruia venit să se procure, după împrejurări, și unele recvisite de școală.

Drept aceia în urma acestei hotărâri a senatului cu toată încrederea apelăm la maritimozitatea și îndurarea Ven. inteligință române și ne rugăm, ca să se îndure a ne întinde obolul frățescului ajutor, ca „viribus unitis” să ne putem mântui școala de cădere, pentru că, când ne va cădea școala se vor zgudui și temeliiile s. bisericii, deorece școala crește mlădițele, biserica le alinaște

spre a deveni arbori fructiferi, cari prin poamele vârtuților să îndulcoască vieța sufletească a poporului și să vestească mărirea lui Dumnezeu.

Marinimoasele contribuiri — cari se vor cuita la timpul său pe cale ziaristică — să se trimită direct curatorului, Dr. Victor Deleu adv. în Szilágyosmlyó.

Pe lângă care rugare, marinimoasele bunăvoință recomandați cu distinsă venerațiune perseverăm.

Șimleul-Silvaniei, la 2 Martie 1913.

sinceri cultori:

A. Barboloviciu
vicariul Silvaniei și prezidentul sen. școlastic.

Dr. V. Deleu
adv. și curator

Simion Oros,
inv. și notarul senatului.

Noutăți.

Decorați. Cetim în Revista economică, că prezidentul „Solidarității” și director al „Albinei” dl Parteniu Cosma prezident al consiliului de administrație al Muntelui de pietate București, a fost decorat de Maj. Sa Regele Carol al României cu medalia „Meritul comercial și industrial cl. I”.

Tot aceaș distincție a primit-o și dl Cernel Diaconovich directorul general al „Muntelui de pietate” București și întemeietorul și primul director al Revistei economice.

Pentru școala de stat. Intențiunile guvernului de a înființa școale de stat sau comunale în locul celor confesionale au provocat scene turbulente în toate acelea comune, cari vreau să-și susțină școala lor confesională cu orice preț. Mai ales comunele românești resping cu toată hotărârea cererea organelor administrative de a înființa școala de stat în locul școalei românești. O ținută deamă a avut în privința aceasta comuna Vășad din comitatul Bihorului, unde nu numai reprezentanța comunală s'a opus cu toată hotărârea ademenirilor inspectorului regesc, dar poporul adunat a protestat atât de energic, încât le-a trecut voia domnilor de a mai milita pentru școala ungurească. Când apoi învățătorul romano-catolic a cutedat să părăsească propunerea inspectorului, cei de față l'au aruncat simpiu pe ușă. Cu aceasta s'a și terminat deocamdată încercările de a înființa școala de stat în Vășad.

Locotenent omorât de un caporal rezervist. Din Troppau se anunță că compania a XIII din garnizoana de acio întorcea spre casă dela exercițiul militar, când un caporal rezervist eșind din șir a înpușcat pe locotenentul companiei Schramek. Omorul a fost săvârșit din răsunare, pentru că locotenentul în urma unei greșeli în serviciu pe numitul caporal l'a insinuat la raport.

Salutea omenimei sunt Balzamal și alifia Centifolie a farmacistului A. Thierry, al căror efect de renume mondial îl adevăresc nenumărate epistole de mulțămire. Medicamentele aceste vestite sunt de un efect vindecător neasămănat, nesupuse stricațiunii, dau ajutor aproape în toate cazurile și aduc remediare. Se ținem permanent la îndemână aceste două leacuri de casă vestite, dar să ne ferim de orice lucru imitat. Balsamul lui Thierry costă 12 sticle mici, sau 6 sticle mari 5'60 cor. — Alifia centifolia alui Thierry costă 2 cutii 3'60 cor. Se află de vânzare la Farmacia „Ângerul păzitor” a lui A. Thierry în Pregrada (lângă Rohitsch).

Partea Literară.

Despre viața curată. Indreptar pentru tinerii culti.

de
ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de
EMIL TATAR.

(Continuare).

Dacă omul înzestrat cu minte și voință de bună voie se închină lui Dumnezeu, atunci și el cântă împreună cu universul imnul de preamărire: Dumnezeu e înțelept, bun și mare. Și fiindcă supunerea a fost de bună voie, ca răsplată va primi fericirea eternă, unde va vesti cu fericirea sa, că Dumnezeu e mare, e bun și faptele bune le răsplătește cu desfătare nemărginită! — Dumnezeu așa-dară cu omul drept își ajunge scopul, adică preamărirea Sa dea dreptul și vorbind omenește, foarte pe ușor.

Dar răsvrătorul încăpăținat, nu nimiceste marirea lui Dumnezeu? Nu! Căci în urmă Dumnezeu trimite pe executorul său puternic, moartea, carea fără milă îngunche pe peptul jertfei sale și nu se mulțamește, până nu scoate sufletul din om, rămânând zădărnice toate silințele medicilor mai renumiți.

Și de aici încolo domnia lui Dumnezeu se afirmă asupra păcătosului în mod absolut și pentru totdeauna: urmează judecata și osânda și condamnatul cu suferințele sale în veci vestește, că Dumnezeu e tare, e drept și pedepsește păcatul după merit. Iată cum își ajunge Dumnezeu scopul, adică preamărirea Sa! Iadul îi vestește dreptatea, rajul bunătaea.

Dumnezeu e domn absolut și independent. Acesta e paragraful cel dintâiu și mai însemnat din constituția ordinii naturale. Nu numai că omul nu mai poate nimici domnia lui Dumnezeu, dar nici însuși Dumnezeu nu poate schimba acest paragraf. Dacă Dumnezeu crează om, faptul acesta cuprinde în sine relațiunea de dependență între Creator și creatură.

Dumnezeu e domn, făptura e serv. Dumnezeu nu poate abzița de domnia sa asupra lumii și a omului, căci atunci ar veni în contradicție cu sine însuși.

„Eu sum Domnul Dumnezeul tău.“ Aceasta e etica întreagă cuprinsă în o propoziție, cu puțină judecată se poate deduce de aici întreg decalogul.

După aceste să vedem ce e păcatul? E limpede, din cele spuse mai sus, că păcatul e călcarea liberă și conștientă a legii lui Dumnezeu. Dacă se calcă legea lui Dumnezeu privire la o materie gravă și cu consimțământ deplin, atunci se naște păcatul greu, din care urmează condamnarea. Să aplică aceasta la obiectul nostru. Este oare lucru important *sustinerea și înmulțirea neamului omenesc*? Privită chestia atât din punct de vedere omeneșc, cât și dumnezeesc, însemnatăea ei nici o minte sănătoasă nu o poate contesta.

E lucru mare oareuciderea de om? Nu mai iacape nici o îndoială, pentrucă

viața e tezaurul cel mai mare, iar susținerea ei, e chestia cea mai însemnată. Instituția căsătoriei însă nu e susținătoarea unui individ, ci a întregului neam omenesc.

Căsătoria a regulat-o însuși Dumnezeu, dând omului instinct de propagare. Să nu înțelegem instinct senzual, căci aceasta nu coadrecează cu intenția lui Dumnezeu, El nu a dat instinctul spre desfătare trupească, ci spre propagarea și susținerea omenimei.

Și fiindcă Dumnezeu a voit, ca nașterea omului să fie totdeauna onestă, ca pruncii să poată fi crescuți în spiritul Lui, pentru aceea a îngrădit instinctul de propagare între marginile căsătoriei *Căsătoria singură, a voit Dumnezeu, să devină izvorul de viață a neamului omenesc.*

Căsătoria se încheie între oameni, — cari sunt fii lui Dumnezeu, — și nu între animale. Legătura lor e nobilitată de iubirea împrumutată și de sântenia sacramentului lui Christos. Dumnezeu așa zicând, vrea să-și aleagă oameni de aceștia sfințiți, cari să-i fie de ajutor în susținerea neamului omenesc.

Și acum întreb, nu e lucru grozav sporcarea izvorului vieții omenești prin adulter și prin o viață trăită în fărâdelegi? Nu e lucru grozav a abuza de instinctul propagării și al folosi numai pentru desfătărele trupești? Dacă nici aceasta nu e păcat și încă mare, atunci putem zice, că nu mai este nici un păcat greu. Desfrânatul își calcă în picioare demnitatea lui omenească, conturbă ordinea divină și pătează izvorul de viață al neamului omenesc.

Sunt și chestii controversate, în cari moralistii sunt de diferite păreri, din care parte privesc adică lucrul. În toate timpurile însă, începând dela apostoli și până în zilele noastre, dela s. Paul și până la celebrul Lohmkuhl, nu s'a aflat nici un moralist, care să nu înșire desfrâul între păcatele grele.

E intradevăr îngrozitoare nuzința oamenilor de-a se ascunde dinaintea lui Dumnezeu; e de neîntrecută și viclenia cu care voiesc să-și scuture de pe grumazi domnia Lui. Bibliotecii întregi ai putea compune din scrierile, cari se trudesc să arete, că păcatul nu e păcat. Acum ne vorbesc de „instinct natural“, acum de „instinct irezistibil“, uniori se scuză cu „slăbiciunea omenească“. Nu arare-ori ne pun înainte amorul, sentimentul cel mai înalt al omului, iubirea irezistibilă, și ce fătare Doamne, a vorbi de iubire, unde e vorba numai de îndestulirea plăcerii animalice!

(Va urma).

Presă mare putere.

Doă puteri morale stăpânesc lumea civilă și determină mersul general al ideilor și faptelor sociale: Presă și școala.

Presă stăpânește prezentul, școala viitorul.

Dar fiindcă caracterul și impulsul pedagogic se dă școlii din partea opiniei publice și aceasta e stăpânită de presă, mai ales de cea de zi, se poate zice, că stăpânia presei este absolută, universală, atotputernică, și că prin urmare presă stăpânește prezentul și viitorul, stăpânește totul.

Această putere teribilă, nu numai că e scutită de însușirile celorlalte puteri o-

menești, supuse din fire schimbărilor soartei și expuse primejdiei de a se imputina, perde și ruina, dar avanzează din zi în zi, crescând nespuse, în măsura augmentării instrucțiunii, a culturii, a participării cetățenilor la afacerile publice și paralel cu aceste a curiozității și necesității de-a ceti, spre a cunoaște starea societății și a se informa asupra chestiilor de zi. Nu e departe timpul, când tot cece nu va ceti un jurnal va fi ca și un eremit în mijlocul lumii, un analfabet de bună voie, un surghianit dela suveranitatea sufragiului universal.

Iar dacă reflectăm, că de abia un percent dintre cetitori posedă atâta aparat de cultură și învățătură, atâta pătrundere a minții, atâta firmitate de principii, atâta tărie de caracter, de-a se menține pururea superior influenței continue, zilnice, personale, intime convingătoare ce-o exercită cartea, dar mai cu seamă jurnalul ce-l cetesc, va trebui să recunoaștem, că puterea presei e asemenea cu puterea căpitanului, care înainte de-a sosi clipa bătăliei decisive, a înduplecat separat pe fiecare ostaș al armatei inimice, de a lăpăda armele și de-a trece sub steagul său.

Orice tron cât de puternic și înalt, trebuie să cadă mai curând, sau mai târziu, dacă nu e sprijinit de presă; orice cult va trebui să vadă răriindu-se șirurile credincioșilor și sporindu-se pustiu în jurul altarelor sale, dacă presa îl combate sau discreditează, orice cauză, orice interes, orice întreprindere sunt menite să dea greș nesmiatit, dacă presa li-se opune, orice erou este un laș, orice galantom este o pușlama, orice sfânt e în opinia publică un fanatic, un șarlatan, dacă presa li declară de atari.

Dacă între preoții bisericii, urmașii apostolilor, se descoperă un nou Iuda trădător, și presa îl buciună în largul lumii ca pe un tip al acelei clase sau specii, ceilalți unsprezece, ba ceilalți o mie pot trăi ca ingerii, pot face uniuni de caritate și jertfă; nu importă: toți preoții sunt de aceeași pătură: biserica e mama unor monstri: catolicismul trebuie exterminat, cu un cuvânt vina trădării lui Iuda se descurecă asupra celorlalți Apostoli, asupra Dlui Hristos însuși. Dar cece e mai rău: dacă un preot nevinovat e calomniat și presa divolgă calomnia ca acuză adevărată, în opinia publică se obține acelaș efect cași când ar fi adevărată și nime nu se mai poate afirma de aci încolo de catolic fără a se desonora.

Dacă s'ar întâmpla cumva ca un sfânt modern, un doctor al bisericii, a cărui viață se cunoaște până în amănunte, care a fost pururea un inger în trup, un mucenic al zelului său apostolic, o pildă eroică în austeritate și orice altă vârtute, să fie înfierat din partea presei ca și-un scriitor lasciv; S. Alfonso — cerem scuze sfântului și cetitorilor! — S. Alfonso va fi un degenerat, învățător a unor preoți degenerați. Și când un catolic, spre a-i ridica onoarea, ar îndrăzni să se înfățișeze pe câmpul de luptă al adversarilor; la prima pomnire a numelui — cum i-s'a întâmplat și scriitorului — ar ieși din mii de guri un singur strigăt furios de blăstăm și S. Alfonso va continua să fie tot un degenerat. De ce? Pentrucă presă la declarat de atare și trebuie să fie așa.

Dimpotrivă, închipuiți-vă că un inamic declarat al creștinismului ar fi condamnat la moarte după legile patriei sale, și că

dreptatea judecării e recunoscută chiar din partea adversarilor guvernului. Cât ce sentința e adusă, și știrea ei divulgată prin firul telegrafic în întreaga lume, se vor ridica pretutindeni voci, un plebiscit de proteste și de blesteme contra acestui asasinat judecătoresc și înainte chiar de-a judeca procesul din cunoașterea deplină a actelor vor împietri pe fruntea delieventului schimbat în erou și martir, panegirice, cununi, îi vor ridica monumente, îl vor apoteoza. De ce? Pentru că presa a făcut din el o victimă nevinovată a tirăniei clericale, și-a teocratiei papale.

Vor putea în schimb să continue aui dearândul atrocitățile și ticăloșiile, demne de canibali, a carbonarilor portughezi, fără ca lumea civilă să se sinchisească, nici mult, nici puțin. De ce? Pentru că presa tace sau vorbește în ton din cale afară academic.

Iar când un atentat anarhic răscolește întreaga opinie publică, va fi foarte fericită și binevenită idea jurnalistului, care cu gând de-a da de adevărata cauză, va face haluzie la complicitatea Iezuiților.

Dacă ca mâne i-ar veni la șocoteală presei să scoată din nou în relief orice șogoașă, spr. pl. a papisei Ioana și ar vesti că nouă documente, descoperite de curând, demostrează adevărul istoric, 99% a cetitorilor ar da crezământ. Iar când auctoritatea învătătorilor ar demasca această șiscodire infamă, poate 9% s'ar desmeteci, iar celelalte 90% ar stărui să disprețuiască papatul pentru papisa numită. De ce? Pentru că jurnalele cari au publicat istorioara sau ar tăcea despre rectificare, sau i-ar atenua valoarea și efectul prin sofizm.

Aceasta este poate priveriștea cea mai tristă ce ț-o prezintă puterea formidabilă inerentă presei, care stăpânește opinia publică și lumea: ușurința de a divulga și a-credita falzitatea, și greutatea, chiar imposibilitatea de-a împedica consecințele și de-a repara pagubele.

Folosească-se toate mijloacele posibile, de-a dovedi, că biserica nici când n'a aprobat divorțul, că Iezuiții nici când n'au propus principiul: Scopul sfințește mijloacele, că noaptea S. Bartolomeu și revocarea edictului de Nantes n'au fost autorizate nici de doctrina bisericii, nici de auctoritatea bisericii seau a Papei, că incvizitiunea bisericească, justificată de dreptul public și reclamată de organizația timpurilor când a înflorit, a fost deprinsă cu o blândetă mult mai mare decât incvizitiunea politică și incvizitiunea protestantă și că la toată întâmplarea nu a fost o instituție a guvernului ierarhic; că Galileu n'a fost torturat, că călugărița din Cracovia n'a fost tractată în chip barbar, și că preinșii martiri de sub

Grigoriu al XVI și Pius IX. n'au fost decât delieventi condamnați pe dreptul. — Va fi numai muncă zădarnică! În opinia publică s'a format deja un felin de tradiție contrară, pe care n'o poate șterge nici o dovedită evidentă, sau încercare de publicare, până când aceeași presă, care a creat o astfel de tradiție, va continua să nu se sinchisească de loc de combaterea sa. (Va urma.)

F. R. g. D.

»Civilta Catolica« quademo 1502 și 1504.
Dr. Alexandru Nicolescu.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**
Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

PICURII DE STOMAC
ai lui **BRÁDY**

„mai înainte, „Picurii de Mariacell“ s'au dovedit de 30 ani incoace de un medicament neapărat trebuincos în fiecare casă. Picurii acestia au un efect neasămănat de bun la perturbațiunile mistuirei de orice specie la amefeli, arsuri de stomac, constipație, dureri de cap și de stomac, greață, insomnie, colica, anemie (lipsa de sânge), gălbineala șcl.

Se pot căpăta în fiecare apotecă. O sticlă costă 1.60 cor., mică — 90 fil., 6 sticle 5.40 cor., 3 sticle mari 4.80 cor., ce se trimit franco, dacă prețul lor se anticipă la

Apoteca lui C. BRÁDY la »König von Ungarn« în Viena, I. Fleischmarkt 2. Depot 5.

Să se aibă grijă la marca cu tipul Maicei dela Mariacell, împachetarea în carton roz și iscalitura de pe tipul clișei de ac.

(6) 11—25

Sculptor român.

In atelierul firmei

Ion și Aurel Cotirlă

sculptori, tămplari și auritori în **Oravița română** (Oraviczafalu Krásószörény megye).

Premiați cu medalii și diplome dela expozițiile: București, Sibiu, Panciova și Lugoj. Să lucrează: Iconostase (temple), tronuri, jeturi, ripide, chivote etc. adecă întreg aranjământul bisericesc, în ori ce stil, l'a dorință și în bizantin cu motive românești și cu prețuri absolut șolide. La dorință pot veni la fața locului, pe spesele mele, pentru deplina înțelegere asupra lucrărilor. Spre asigurare, nu se cere înainte nici un ban până după predarea lucrului: un favor, ce dela străini nu să poate avea. La cerere servesc cu atestate dela lucrări de până acum. Se capătă chivote și ripide cu prețuri foarte reduse, să se ceară de probă desemnuri.

Rog binevoitorul spriljin Românesc.

(112) 16—25

Se află de vânzare

Portretul Escelenției Sale **Dr. Y. Mihályi** arhip. și metropolit de Alba-Iulia și Făgăraș, — în mărime 32/48 cm. costă fco. — 1.10 cor.

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la **Librăria Seminarială.**

Dela 1878! S'a dovedit pretotindinea de renume, de obște plăcut și mai presus de orice medicament de casă

VERITABILA ALIFIE-GENTIFOLIA

(mainainte așa numita alifie miraculoasă)

Puterea și Efectul ei

Impiedecă și oprește inveninarea sângelui. Face de prisos operațiile. Folosește la femei, cari lăptează, la pornirea laptelui și împotriva impetritii peptului. Are un efect vindecător escelent și sigur la orbanț și totfelul de leziuni hronice, la răniri, inflamație de picioare, la cari de os, la răniri de sabie, împunsături, rani de împuscături, la tăieturi și zdruncinări; apoi la înlăturarea din corp a obiectelor străine, cum sunt sticla, țandurile, prav, alice, spini șcl.; la totfelul de umflături, rani, carbuncul, exemă, cancer, parasiți, putrefacții, rosuri de încălțăminte, la tot felul de arsuri, la părți de membre înghetate, la leziuni provenite din zăcut îndelungat, la inflamații de grumazi, buboaie, curgeri de urechi, abscese etc.

Comande sub două cutii nu se efeptuesc. Spedarea se face prin rambursă, sau pe lângă trimiterea anticipativă a prețului. Două cutii costă 3.60 Kor. La comande mai mari se acordă un scăzământ însemnat de preț.

În Budapest se pot comanda dela Apoteca **Török Jozsef** și în cele mai multe spiterii. En gros se află la **Thalmayer și Seitz, Erezii Kochmeister** și în drogueria **Fraților Radanovits** din Budapest. Unde lipsește deposit, acolo să comandă dela:

A. THIERRY. Apotecă la **Ângerul păzitor în PREGRADA** (lângă Rohits-Sauerbrunn).

(21) 1—25

Allein echler Balsam
aus der Schatzkammer Apothek des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohits-Sauerbrunn.

Am onoare a înștiința onoratul public, că din 15 Martie a. c. voui pune în circulațiune o bere nouă sub marca

„Siebenbürger Urbräu“

(Vechea bere transilvană)

care poate concura cu oricare bere externă și coreșpunde gustului cel mai distins. Se află de vânzare în toate birturile și prăvăliile unde se vor vedea placatele mele cu inscripția: **„Siebenbürger Urbräu“.**

Cu stimă: **RUDOLF HABERMANN**
proprietarul fabricii de bere,
Sibiu — Nagyszeben.

(19) 2—5

Siebenbürger

Urbräu

Siebenbürger

Urbräu

(100) 11-12

NAGYENYED *re*
Alsófehérvár

Antistiile comunale și conziliile
orășanești, cari doresc să-și procure
cu prețuri moderate

**Arbori pentru alee și
Tufișuri de ornament**

de calitate ne-excepționabilă, să se adre-
seze și să ceară Prețuri și Catalog
bogat dela:

FISCHER *es Tarsol*
faiskolok és szőlőültetvények

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5'40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.
Se pot primi dela **Librăria
Seminarului teol. gr. cat. din Blaj**
cu prețul 9'50 cor.

Un admirabil tablou după originalul
marei pictor **Obedeanu** reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest
tablou cu o putere de sugestie extraordinară.
Se află de vânzare la **Librăria sem. teol. gr.-cat.
din Blaj.** — Prețul tabloului cor. 1'50 fil.

La **Librăria Seminarială
din Blaj** se află de vânzare
„**Monografia comunei Sânosif**“
de preotul **Stef. Buzila**. Opul
are 353 pagini. Prețul 2 cor.
80 fil. plus porto 30 fil.

[15] 3—5

Dionisiu Popp.

tâmpliar în **Aiud** — **Nagyenyed**, **Vizuteza** Nr. 3.
execută prompt, ieftin și artistic toată specia
de lucrări de măsurit și strugărie, precum
uși, ferestre, mobile pentru casă, mobiliatară
pentru școli și biserici, amvoane și iconostase.

*Lucrările mele de brânză aceasta se pot
vedea în biserica greco-catolică din Aiud.*

(99) 13—26

Se află de vânzare la **Librăria
Seminarială din Blaj**

**Icoana dlui I. HRISTOS
și a Preacuratei MARIA**

Amândouă fac 4'30 cor. fco. Mărimea
icoanelor 4⁵/₁₀ cm.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomanda

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premierii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termen fix, cu plată simplă sau dublă a capitalului, asigu-
rări de pensune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (fără prim spargere) asig.
p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K.	5,275,798'23
Capitale asigurate pe viață achitate		5,140,356'36
Starea asigurătorilor cu sfârșitul anului 1911	foc	127,768,744'—
	viață	10,931,522'—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2,529,492'—

Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercouri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(18) 12—?

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL.

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeescilor
sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale
sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și
Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor.
și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în
tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport
cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux
face 44 coroane.